

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	
Egy évre	6 korona — fillér
Félévre	3 " —
Negyedévre	1 " 50 "
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona.	
Egyes szám ára 20 fillér	

Felolós szerkesztő
BÁTHORY ENDRE.
A lap kiadója:
A „PÁZMÁNY-SAJTÓ”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb a „Pázmány-sajtó” címére küldendők, (Doák-tér 19 szám)
Hirdetések jutányos árban vétetnek fel
Nyilttér sora 40 fillér.
A lap megjelenik minden szerdán.

Őrült franciaia.

Eddig csak „őrült spanyolról” szólt a szálló ige, ma már bátran beszélhetünk őrült francziáról is. Sőt talán sokkal inkább lehetett volna erről tudomást venni széles e világon. A franciaia történetében oly bonyolult dolgok fordulnak elő megalakotása óta annak a birodalomnak, amilyennel más manapság kultur európai állam nem dicstelenedhetik.

Angliában is, Olaszországban is, nálunk is tettek sok badarságot koronásfők és államférfiak, de sehol sincs annyi a számlára írva, mint a jelenleg legműveltebb államnak ismert Franciaországban.

Hogy nagyon messze ne menjünk, IX. Károly, XIV. Lajos, XV. Lajos és a szerencsétlen XVI. Lajos korszaka olyan képet nyújt, melytől igazán a hátába fut minden jótérzésű embernek a hideg. VI., VII. és VIII. Károlyt nem is említjük, mert azok már régebbi keletű parasitái Kliónak.

A Károlyok között a IX-ik tombolt öntelt dühében, sajátkezüleg lövöldözött agyon a szerencsétlen protestánsokat, a Lajosok közül a XIV-ik korszaka zsarnokuralom, kinek hóbortos vállalatai után a nemzet anyagi és erkölcsi hanyatlásának okvetlen be kellett állani. Utódjának fényes tettei Pompadour és

du Barry asszonygyal megdönthetetlenül igazolják a történelmi intézőjének sujtoló kezét. Ősei bünei miatt meg kellett lakolni sajnálatraméltó becsületes utódjának, és a már amugy is tönkretett nemzetnek. Abból a hinárból csak a gilotin meg a puskapor józanithatta ki az embereket. Volt is benne részök milliószámra. A forradalom septe az embereket is, ha már a milliók pénzben el voltak seperve. Olomsúly gyanánt nehezült rá a királygyilkosság büne. Talán ennek a nyomásától nem tud szabadulni ma sem. Mert ime mi következett?.. Arról jobb nem is szólni. A rémuralom nyomán az őrült tyrannis. Azután egy lángeszű, de közönséges származásu ember sakkhuzása, aki rendkívüli akaraterével és hadvezéri ügyességével Franciaország császárává és Európa urává küzdött fel magát. Pünkösdi királyság volt. Még életében meg kellett érní bukását. Ki ne tudná, hogy Napoleonról van szó. Azután mint hánytvetett hajó imbolygott a francia trón hajdan elég dícső koronája. Végre kikötött a köztársaság ideálisnak képzelt révpartján.

Veszni indult nemzetnek azonban muszáj elveszni. A porosz hadjárat, s az azután következett nyomor és alakulás azt igazolják, hogy ott ugyancsak büzhödt a talaj,

melyre csak az országot elseprő elovutói adhatja meg a feleletet. Hiszen ezért vetette magát Oroszország karjai közzé, melytől védelmét reméli. De hiába. Fegyver csak gyilkolni tud, az enervált állapotok nyomán még nagyobb hézagot üt. Az orosz puska soha sem fogja visszaállítani Franciaország becsületét, melyet saját fiai tettek tönkre. Sem a becsületét, sem a létjogosultságát. Veszett kutyának árok a helye. Ettől az itélettől szabadulni nem fog, következetesen úgy történt ez évezredek óta a népek életében.

Ime most kiveti kebléből a nemzetek erkölcsiségének a kereszténység megalapítása óta elismert fentartóit, az apácákat és a szerzeteseket. Akadt egynehány Robespierre-féle elvadult és eldurvult alak, akik most miniszterekké küzdötték fel magukat. No, hajrá, az ő buta eszköz után. Táncsoljon a nép is, ahogy ők akarják. A nép nem tánczol, sirva kíséri utolsó utjokra a kiutasított szerzeteseket, sőt mindenütt csak a esendőrök fegyverei tudják úgy ahogy fentartani a rendet.

A nép valódi nevelői tehát mennek. Marad Combes teljhatalmu miniszter ur és lesznek az ő általa kreált iskolák. Világos a helyzet. Rég meg van írva, hogy: minden állam támasza, talpköve a tiszta er-

TÁRCZA.

Felah közmondások.

A ki a szultántól tyukot vesz el, téhónnel kell visszapótolnia.

Egyik sem kapta meg a tehenet, a kadi) magának megtartotta.

Jobb a török zsarnoksága, mint a felah igazságossága.

A sólyom meghal, de utolsó pillantása még folyton zsákmányán nyugszik.

A tevéknek vannak saját szándékaik, a tevehajtóknak külön az övék.

Üti emlékek.

Szabadkán, Ujvidéken, Karlóczán, Kameniczán.

Jul. 2. A hajnallal keltem fel, siettem a vonathoz. Csillogott a harmat a nap fé-

1) Arab bíró.

nyében. Kellemes érzés fogta el lelkeket. Különösebbet Szatmáron volt alkalmam tapasztalni. A vasuti hid áttolása ez. A régi hid mellett két oldalról ideiglenes áthidalás; jobbról az új vas szerkezet, balra áttolják az elavultat, ennek helyére az újat. Szajolon túl tengert láttam, amint kitekinték; mindenütt viz a kiáradt Tisza és Zagyvától, mely két folyó még most is teli mederben folyt. Czegléden jótékony eső áztatta a szép fekete földet. Egy külföldi kereskedelmi utazó is annyira megkedvelte a földet, hogy egy nagy területet kibérelve, czukorrépával ültetett be. Gyönyörködtem benne, amint mellette elhaladtam.

Másnap reggel 5 órakor a szép palicsi erdőn átrobogva, csakhamar eljutottam utazásom czélpontjához. Ott voltam az alföld gazdag és szép városában, Szabadkán. Az országos középiskolai tanáregyesület itten tartott közgyűlésére jöttem. Impozáns kath.

templom, hatalmas gymnasium, szép Nemzeti kaszinó, női képezde stb. ékítik a várost. Hallottam szép tamburazenét. De kiváló gyönyört okozott lelkeimnek azon igazi vendégszeretet, melyben minden oldalról részesültünk. Szokatlan hangzásu nevek: Pinkovics, Osztrogonác, Temolics stb. De a viselőik mintha mind régi pajtások volnának.

A gyönyörű kaszinóban volt a város által adott splendid lakoma. Azután villamosra ülve megnéztük a gazdasági intézetet. Nem maradt el a pinczében való borkóstolás sem. Azután kísértünk a palicsi erdőn át a palicsi tóhoz. Ugy látszik, hogy a tegnapi záporosót itt ciklon kísérte; egy rakáson heverték a meglehetősen vastagságu kitört fák. Gondoltam, mily meleget kell majd Szabadkán kiállanom. Majd az ellenkezője esett meg. Ingyen jegyünk volt a fürdésre a tóban, de olyan hűvös volt, hogy féltem a meghüléstől. Katonazene szólott, azután tüzi

Budapesti elsőrangú pénzügyintézetnél

olcsó törlesztéses kölcsön kapható **600 koronától a legmagasabb összegig**, első és második helyen a **legrövidebb idő alatt**, oly kedvezményvel, hogy az **adós elhalálozásával tartozása** felvilágosítást nyújt **Neuschloss-Testvérek** törvényszékileg bej. czég **Szatmártt, Árpád-utca 20. sz.** irodájában. Telefon 16. Minden kedden **Fehérgyarmaton** is.

köles, mely ha megvész, Róma ledől s rabigába görbed.

A tiszta erkölcs hirdetőit, alapvetőit száműzik, növekedni fog egy Combes-féle generáció, mely lehet, hogy még magának Combes urnak is alágyujt épen úgy mint Robespiernek a forradalom, de alágyujt az állam alapjainak is.

De amely nemzet önmagát elhagyta, sorsát megérdemli. Mért nem seprí el onnan a magasból azokat a nyomorult kormányzókat, miért engedi tönkretétetni magát. Közel a példa, hála Istennek, hogy most épen Magyarországra hivatkozhatom, melynek sikerült kitörni Bánffy urnak a nyakát, midőn az állam fentartó oszlopa, alkotmánya ellen intézett támadást.

Örömmel konstaláljuk azt is, hogy minálunk az áramlat most épen ellentétes, a szerzeteseket nem kiűzni, de visszatelepíteni óhajtják. Jöjjenek a derék eredeti magyar pálosok.

Ha Franciaország veszni indult, ám had' veszzen, ha rabigába kerül majd, vessen magára.

Máramaros szennyese.

Ennek a szegény népnek a vármegyéről ír a *Hazánk* rémes dolgokat. Utána *Bartha Mikós* is megsuhogtatta az ottani állapotok felett ostorát. A liberális sajtó azonban összehuzott vitorlakkal várja a fejleményeket, mert egy liberális vármegyének liberális kormányzatáról, a még liberálisabb elemek lelketrázó fosztogatásairól szól a siralmas ének.

Arról van szó, hogy *Dávidovics* Dávid középapsai lakos hallatlan uzsorával kifosztotta az egész községet. A királyi ügyész 88 esetben emelt vádat a jeles honpolgár ellen uzsoravétség miatt. Persze *Dávidovics* tudta, mit csinál. A szegény emberek saját valóságukon kívül nem igazolhatták tanukkal a kamatfizetéseket. A törvényszék felmentette a vádlottat. Az ügyész nem tágitott. Megfellebbezte az ügyet a kir. táblához. Ez beigazolvá látta üzletszerű folytatását az uzsorá-

játék volt tiszteletünkre rendezve; a felszálló rakéta aranyhidat látszott verni a tó tükrén.

Másnap nevezetességei voltak, hogy vásároltam egy gyönyörű pregácsát (bunyevác kötény); hasonló ez az oláh katrinezához, csak hogy alapszíne fehér, ebédkor pedig egy helyi különlegességet; a palicsi kárászt tálalták. Kimentem a külvárosi szép temetőbe, hol egy idevaló kedves fiatal collegám aluszsa örök álmát; két gyönyörű rózsátó díszíti síremlékét.

Szabadkáról a tanárság nagyrészével Ujvidékre mentem. Ezen elegans, gyönyörű város szintén kitett magáért a vendégszeretet és sziveslátásban. A Mayer-féle helyiség kertjében vacsoráltunk, hol szép számmal jelentek meg a városbeliek is. A Fehér Hajóban kaptam többet magammal szállást és pedig ingyen, mindent a város fedezett. Másnap reggel vasuton kimentünk Karlócára. A pályaudvaron egy egész vagon tele volt zöld babbal, indulásra készen Berlinbe. Nálunk még ekkor nagyon gyér volt. A vonat a dunai hidról Pétervárad alatt alagutba jut. Mindenütt a szelid emelkedésű lejtőket szőlőkertek díszítik. Egy ilyen hegy oldalain szépen emelkedik egy kéttornyu

nak. Erre a törvényszék *Dávidovicsot* egy évi és hat havi fogházra, hatezer korona bírságra és 3 évi hivatalvesztésre ítélte.

És mi történik?.. Fellebbezés folytán ugyanaz a debreczeni kir. ítélőtábla, mely előbb beigazolvá látta *Dávidovics* bűnösségét, megsemmisíti az ítéletet és felmenti őt az uzsoravétség vádjától.

Csak nemrég irtunk a magyar jogszolgáltatás terén gyakran előfordulni szokott efféle karambolokról. Ugyhogy valóban nem tudja az ember, hová lyukad ki, ha perre kerül a dolga, még akkor sem, ha szent igazsága van. Tüzzre azokkal a rongy kódexekkel, csináljanak olyat, amelyiknek utvesztőjében nem fog ennyire eltévedni a magyar királyi ész.

Dávidovicsnak tehát sanctionálva van az üzlet sportszerű folytatása, míg a tömeges felmentést ismételen ki nem érdemli. Megjegyezzük, hogy ez a derék ur hét gyermek apja. Mi lesz szegény Középpapsából, ha azok mind a nyakára nőnek. Ugyanennek az urnak a szigeti járásbírósnál 138 követelése vár elintézésre.

Követeléseit ilyen formán néznek ki: 26 korona tőke után 28 korona kamat, 580 korona után 6 korona kamat, 2 korona 60 fillér után 19 korona 96 fillér kamat, 10 korona után 15 korona 52 fillér kamat.

Ne tessék azonban senkinek sem gondolni, hogy csak Középpapsán virágzanak az ilyen jól jövedelmező üzletek. Ha betekintünk az országnak akármelyik községébe és alkalmunk nyílnék fellebbenteni a fátylakat, melyek az ilyen manipulációkat fedezik, azt mondhatjuk, hogy így van ez a Kárpátoktól egész Adriáig. Csak az adatokhoz nem igen lehet hozzáfutni, mert az uzsorásnak van ám annyi esze, s oly körmönfont módon barikatirozza el magát a szegény tudatlan nép előtt, hogy az semmit sem képes reá bizonyítani. A 4—500 perczent napirenden járja, akkor aztán miért csudálkozik *Bartha Miklós*, ha a szatmári pénzüzetek csak 14 százalékra dolgoznak. Hisz' ez az olesó pénz korszakában még nagyon is kegyteljes simogatás. Kerüljön valaki a *Dávidovics*-féle nátiók kezébe, akkor fogja meglátni csak igazán, hány csillag ragyog az égen. Hiszszük, hogy ez az egybevetés a *Bartha Miklós* számára részünkről teljes elég-

tétel. Közelebb még alkalmunk lesz ezekre a dolgokra rátérni.

Most azonban Máramaros uszik felszinen. Egy ottani jegyző adó fejében leszedte a szegény emberek házáról az ablakokat és az ajtókat is. Elvitette egy koldustól az összekéregtetett kenyeret, egy koldus asszonynak az utolsó darab ruháját. S mikor mondták, hogy nincs neki mit felvenni, azt felelte reá, járjon meztelenül,

Szomorú dolog, de minálunk régi nóta ez. Hiszen azért pusztul a nép, azért igyekeznek menekülni Amerikába, mert itt ugyan az utolsó falat kenyeret is kiveszik a szájából. Kell nagyobb uzsorás, mint maga az állam. Azt a községi jegyzőt nem is lehet nagyon kárhoztatni, hiszen felülről hajtják. Ha nem tekeri ki az adófizetőnek a nyakát, kimondják ellene a felelősséget. Végrehajtót küldenek reá. Első sorban tehát a saját bőrét védi. Aztán vegyük hozzá, hogy azok a falusi jegyzők jobbára bizony még elég hiányos képzettségű emberek. Igen sokban érthető okokból nagyon csekély a humanus érzés. Ő inkább azt a molochot, az exekváló fellebbvalót látja maga előtt, kinek parancsszavát vakon igyekezik teljesíteni egy kicsike érdemszerzés reményében, mint a szegény népet, melynek nyomorult helyzetén ha szíve is, tudománya is volna hozzá, épen neki lenne módjában segíteni leginkább.

Dehát nálunk fent is, lent is igen sok helyen nyikorog a tengely. Ugy ott, mint emitt nagyon is szükség van a virgácsra, melylyel a tudatlan és lelketlen alkalmazottak, másrészt maga a mindent absorbeáló állam e hon lakosságát ugyancsak kipo-rozta már.

Alakítsunk keresztény népszöveltséget.

Irta: *Rakovszky István*, országgy. képviselő.

Nagyon megoszott érzéssel olvastam a „Néppárt legutolsó számában „A néppárt a népért” című cikket. Öröm és büszkeség fogta el lelkemet, a midőn *Zboray Miklós* barátom önzetlen és fényes sikert aratott működését láttam, melylyel annyi becsületes szegény keresztény felebarátunknak bajain segített. Kossuth-párt! kormánypárt! hol van-

jött egy gőzhajó, mely miatt, hogy átmenjen, a hid közepét szét kellett szedni. Többen itt maradtak, de csakhamar visszazállították őket és hozzánk csatlakozhattak. A Maticzában a régi szerb könyvek fölötté érdekesekek.

Ujvidék városa által tiszteletünkre az Erzsébet-szálló díszes nagytermében rendezett ebéd után a helyi hajóval kirándultunk Kameniczára, a híres Marczibányi — ma Karácsonyi-féle kies parkba. Mindenütt velünk volt vezetőnk, a szerb Maticza elnöke, az igen kedves és előzékeny Hadzsics Antal. Halántékát fekete szallag (amuletféle) övezte. A parkban láttuk a Marczibányi hajdani színházát, a remek tölgyfát, melynek átmérője lehetett 1.5 m. Ittunk forrásvizet is. E vidéken kellemes behatások összhangját emeli a szabad nép jólétének látása. És ez a nép tudja, mit köszönhet a magyar hazának és drága alkotmányának, melynek védelmére alatt oly virágzó jólétnek örvend.

Nagybánya, 1902. július 27.

Lukácsi György.

templom: a *Tekia* nevű bucsujáró hely. Karlóca kies fekvésű, pitoreszk hely. Tündöklő épületek. A patriarcha palotája, a ragyogó márvány lépcsőház, trónterem, kápolna. Egyik teremben *Joanovics* remek képe, mely a szerbek bejövételét ábrázolja. Megjelent előttünk a patriarcha magasztos alakja, szelid komolyság vonult el ábrázatján. Elnökünk üdvözlétére magyar volt a válasza. Magyarsága azzal is kitűnt, hogy míg a többi épületeken csak a horvát zászló lengett, addig az övéen mellette a nemzeti díszlett. Gyönyörű a papnevelde, szép a gymnasium. Megnéztük a templomot, megmutatták a templomkinceseket, melyek közül különösen érdekes volt egy kétféjű kigyóalaku elefántesont püspöki pálcza. A papok, kiket láttam, mind gyönyörű férfiak. Karlóca megtekintése után visszatértünk kiszálltunk Péterváradon. Gyalog sétált tettünk a váron. Szép kilátás nyílt a kanyargó Dunára, mely most szintén teli mederben folyt.

De siessünk le a várról, mert még ebédig meg kell néznünk a Maticzát (irodalmi társulat,) a szerb gymnasium gyönyörű, pompás épületét, a kir. kath. főgymnasiumot. Átmentünk a hajóhídon Ujvidékre. Éppen

nak a ti Zboray Miklósaitek? . . . Elfutott a méreg, a mikor mélyen tisztelt Szőnyi-Spitzer ur nagy hazánkfia, határtalan családfintaságát olvastam, melylyel azt a népet, mely becsületesen egy évezreden át itt megélt és a hont és önmagát föntartotta — megkopasztani akarta. Eszembe jutott, hány ily derék mélyen tisztelt új magyar működik hasonlókép, a nélkül, hogy szegény áldozatai egy oly nemesen gondolkozó védőre akadnának, mint Zboray Miklós. De megharagudtam reád is, jó nép, kit szeretlek, kin segíteni szeretnék, a kit talpra állítani leghőbb vágyam lenne, kit évek óta álmodból fel akar ébreszteni ősz vezérünk, gróf Zichy Nándor, kinek tanítványai és követői vagyunk, de te oly nehezen ébredsz!

Fáradozunk mi néppárti képviselők, harcizolunk a népért a képviselőházban, hol egyaránt üldöz a kormánypárt és Kossuthpárt. A választásoknál összefogódkodnak, hogy a nép igazi pártját győzelemre ne juttassák, így akartak Zirczen tenni, így tettek Pécsváradon. De mi nem pihenünk, mi nem csak szép szóval, de tettekkel is szeretjük a népet. Szép, dicső tett az, mit Zboray Miklós végzett. De csak úgy háláljuk meg igazán neki, hogyha azon az uton, melyet ő mutatott, tovább haladunk.

Alakítsunk egy keresztény népszövetséget.

Főadata lenne e szövetségnek tagjait a hatóság tulkapásaival szemben és politikai jogaiban megvédeni. Ez utóbbi alatt értem a választási listákba való fölvételét kieszközölni, olyanok választási jogát, kiket nem illet és kik be lettek a hatalom érdekében csempészve, megtámadni. A tagokat az uzsora minden fajai ellen jogvédelemben részesíteni, legyen ezen uzsora pénz, áru, biztosítási vagy bárminő más uzsora. Katona, biztosítási és osztályorszjáték és közigazgatási ügyekben eljárni. Mindezen ügyekben a legelső foktól a legfelsőbbig. Jogügyekben tanácsot adni, pervitel kizárásával, mely esetre a tagoknak megbízható keresztény ügyvédek ajánlani. Ez szép és jó lenne, hallom nem egy olvasómat fölsóhajtani, de hogy lehetne ezt keresztülvinni? Hisz egyszer kétszer akad egy oly lelkes és önzetlen ur, mint Zboray Miklós, de azt követelni, hogy minden ügyesbajos szegény emberen segítsen, még se lehet követelni! Hisz ez pénzbe, nehéz munkába, időbe kerül! Igaza van az én tisztelt barátomnak. De mégis lehet ezen könnyen és kis áldozatokkal segíteni. Nézzétek csak azt a kis méhecskét, minő szorgalmasan röpül be a kőpübe és hogy hordja az anyagot a mézhez, egyedül csinálja ő azt? Nem! Egy egész raj működik együttesen. És azután minő gyenge állatocskák, az a legkisebb ügyes fücska le tudja kalapjával verni. De közelítsd csak a méhkast, bántsá őket, ha együtt vannak, tudom úgy megfutsz tőlük, hogy a lelked inadba szakad. Így kell neked is, jó népem, tenned, összetartani és úgy mint a kis méhikének, neked is kell a köz javára működnöd és úgy mint a méh, ha együtt van, a legveszedelmesebb támadóitól sem fél, ugye te, ha fölébreds, egyesülsz, nem kell félned támadóitól, a kik ép úgy leselkednek reád ott, a hol lelketlen hivatalnokok ülnek a hivatalokban, mint a korezmákban, boltban, pénzügyintézetekben, szóval mindenütt, a hol igazságtalanul járnak el.

De most megmagyarázom, hogy miként gondolom én ezt a nép védelmére alkotott szövetséget, melynek tagja minden keresztény lehet, ki ez országban lakik. Minden tag minden év december 31-ig egy bárczát

vásárol, mely a szövetség igazgatóságánál kapható, melynek ára egy korona 10 fillér lenne. (A 10 fillér a levélbélyegre, melyben küldik.) Ezen bárcza névre szólna és jogot ad az illetőnek a következő év január 1-étől december 31-ig azon ügyekben, melyeket főnebb felsoroltam, a szövetség segélyét igénybe venni. Azért van ez úgy, hogy csak a következő évre adja meg a tagnak a jogot, hogy ezáltal az is, kinek e pillanatban nincs szüksége a szövetség védelmére, hozza meg e csekélyke áldozatot felebarátja számára, ki a védelemre szorul, mert az, ki a felsorolt támadások ellen felebarátját megvédi, nemcsak hogy keresztény kötelességet teljesít, hanem közvetlenül önmagát is védi. Ha pedig ezen föltétel nem lenne, akkor sokan csak akkor fizetnék le a koronát, mikor a szövetség védelme reájuk égető szükség lenne. Egy évre előre pedig nem tudhatja senki, mely ügyben és mikor lesz szüksége a védelemre.

A szövetség egy központot tartana Budapesten, a hol neves, megbízható ügyvédek a segélyért folyamodó tagoknak ügyeit elvégeznék, őket tanácsal ellátnák. Mindenütt a vidéken, a hol elegendő számú tagok vannak, egy vidéki kirendeltséget alakítana, úgy, hogy azon ügyek, melyek helyben elintézhetőek, ott el is intézhetnének.

Hisz ez nem is pénz! — mondja valaki — én szívesen fizetem le a koronámat, ez nem is két fillér vasárnaponként! De nem ám úgy komám! egy koronával nem lehet ezt elintézni, ezt csak úgy lehet, ha sok egy koronás jönne össze. Legalább 4-500.000 embernek kell össze állnia. Akkor egy erélyes, hathatós védelmet lehet szervezni, jól fizetett elsőrangú ügyvédekkel, akkor lehet a népet a mélyentisztelt Spitzer-Szőnyi uramék ellen megvédeni. Ha aztán a mélyentisztelt hazánkfiai látják, hogy a nép egyetisztelt hazánkfiai látják, hogy a nép egyesült és több Zboraykat küld nyakukra, majd összeszedik sátorfájukat, és tovább kotródnak.

Az a nyomorult irlandi nép, O'Connell alatt e század elején meg tudta az eszmét valósítani, 4-5 milliónyi nép évente nem 4-500.000 koronát, de 10-12 millió koronát tudott összehozni 25 éven át folyton, míg jogait ki nem vitta és 15 millió *igazi magyar* nem tudná azon igazi férgeket, kik szívják életerejét, lerázni. Megmutatta Zboray, hogy igenis lehet, csak akarni kell.

Szükség is van reá. Magam évente körülbelül 2000 levelet kapok nem számítva ide a leveleket kerületemből, melyben előttem egészen ismeretlen emberek közbenjárását, tanácsot kérnek. Nekem lehetetlen is felelni a sok levélre, hisz ez maga minden szabad órámat és még a munkából is lefoglalna. Nem is értek mindenhez. Minek következménye, hogy az idegenektől hozzám érkezett levelek a papirkosárba vándorolnak, mert legjobb akaratom mellett sem tudom elintézni. Ha azonban egy ily szövetség lenne, akkor az, ki az előző év december 31-ig lefizette a koronáját, akkor joggal is követelheti ügyének fölkarolását és föl is lehetne karolni, mert a megfelelő szervezet, a melyre a mai szomorú viszonyok között szükség is van, meg lenne.

Ezen elmefuttatás nem akar egy végleges terv lenni, ez nem egyéb, mint egy eszme fölvetése, a melyre Zboray Miklós barátom önzetlen és sikeres működése és a népem iránti szeretet lelkesített. Szívesen venném, hogyha avatottabbak nálamnál — talán Zboray barátom — maga is a lapok

hasábjain hozzá szólana. Több szem többet lát és győzzön a jobb! A földolog: jó népünköt védeni és megmenteni, a hol még lehet.

Ismét egy mulasztás.

Szinyérváralja 1902. júl. 27.

A magyar nemzet fizikai fejlődése nem oly örvendetes, a mint azt kívánnók. Mily hatalmas arányokat ölt Oroszország, Németország izmosodása. Az ember örömmel látja e nemzetek erősbödésében, hogy még mindig duzzad nemünkben az életerő. Nálunk sok baj emészti, sok féreg rágja az ezredéves törzset, azért gyengék hajtásai. Kivándorlás, erkölcsi elzúllás, az itt-ott fejét felütő nyomor, a gyermekeket pusztító ragályos betegségek, a köztisztasági és közegészségügyi követelményeknek kellő szemmel nem tartása mind közreműködnek arra, hogy a népesség kellő arányban ne szaporodjék. Betetőzi a bajokat az a körülmény, hogy az alsóbbnéposztály betegeihez nem hivat orvost.

Csak Szatmárvármegyében 1935 beteg halt meg anélkül, hogy orvos volt volna nála. És a nemzetiségek, főleg román és tótok által lakott megyékben; Árvában, Turóczban meg elszomorító adatokat találunk. A szegény ember kuruzsolja magát vagy beteg családját nénemasszonyok tanácsa szerint; keresi fübe, fába a gyógyszert s ha el nem találja vagy épen ártalmas szert használ, akkor sinylődik sokáig vagy elpusztul, holott kellő gyógykezelés mellett talán könnyen megmenthető volt volna. Gerber Ödön szinyérváraljai gyógyszerésznek a napokban egyik fővárosi lapban megjelent cikke e megdöbbentő tényről a hatóságok, szolgabírák, és községi elöljáróság mulasztásának tudja be. Más civilizált országokban — így szól a szépen megírt cikk — ahol az emberanyagot megbecsülik és gondozzák legalább is annyira, mint a hasznos házi állatokat, a hatóságok hivatalból örködnek a közegészség fölött és minden lehetőt elkövetnek, hogy az állampolgárok pusztulását megakadályozzák. A felsőbb államhatalom; a törvényhozás és a kormány nálunk is hasonló czélt tűzött maga elé, mikor az országos betegápolási alapról szóló törvényt megalkotta; a nemes intenció azonban hajótörést szenved a végrehajtásra hivatott közegek indolenciáján, lelkiismeretlenségén vagy tudatlanságán, könnyelműségén és élheteretlenségén. Ugyanis a községek elöljáróságai elkészítik ugyan az összeírást azokról a szegényebb sorsú lakosokról, akiknek törvény szerint joguk volna ingyen gyógykezelést és ingyen gyógyszert igénybe venni, de ez a lajstrom többnyire felületesen készül, kihagynak belőle sok embert, akit be kellene venni s ami legnagyobb hiba, az elkészített lajstromot szépen eltemetik az irattári szekrények fiókjaiba s ráborítják azokra a hivatalos titok mélységes homályát. Az illetők tehát rendszerint sejtelmével sem bírnak annak, hogy betegség esetén ők bátran hívhatnak orvost és kaphatnak gyógyszert pénz nélkül. Ezen a bajon csak úgy lehet segíteni, hogy a lelkészek a szószékről figyelmeztessék és tanítsák ki a népet a törvény áldásos rendelkezésére; a községi elöljáróságok pedig hirdetések útján hívják fel arra a közfigyelmet, sőt az összeírásba felvett lakosokat külön figyelmeztetéssel is értesítsék törvényes joguk igénybe vételére. Eddig tart a cikk, mi teljesen egyetértünk annak tartalmával, sujtjuk kritikánkkal, akik arrászolgáltak, de még valamit óhajtunk sa-

ját megfigyelésünkben e jól körvonalozott keretbe beleilleszteni. A nép egyes köreiben még mindig vannak sokan, kik ha tudnák is, hogy ingyen orvosságot nyerhetnek és pénz nélkül gyógykezeltetnék magukat, akkor sem hívatnának orvost. Nem biznak benne, sőt félnek az orvostól. Egyes kuruzslók ijesztenek el attól a nép százait. Különösen megnyilatkozik a nép fanatizmusa ragályos betegségek alkalmával, amikor egyes helyeken ugyiszólván inzultálják az orvost. Mi még arra is kérjük a tanítókat, lelkészeket, a nép igaz barátait, hogy az iskolában, vagy a néppel való más érintkezésükben világosítsák fel azt, hogy az orvostól nincs mit félniök, ellenkezőleg minden bajukban egész bizalommal forduljanak hozzá. Ha a nép megérti azt, hogy az orvos inkább segíthet rajta mint egy kuruzsló, ha átmegy a köztudatba, hogy a szegény ember ingyen gyógykezeltetheti magát; akkor bizonyára közegészségügyi állapotaink szebb képet tüntetnek majd fel, és a nemzet szervezete mind jobban megizmosodik.

H i r e k.

Személyi hír. Nagyvárad *Baranyai* Imre dandárparancsnok a Nyírvidéken tartott ezredösszpontosító gyakorlatokról tegnap hazakerült. — *Binder* András dr., tb. kanonok, theol. tanár vasárnap huzamosabb tartózkodásra Máramaros-Szigetre utazott. — *Bartók* Lajos, a jeles költő, jelenleg Szinyérváralján időzik és egy hónapot kíván ott tölteni. — *Ratkovszki* Pál, a kir. kath. főgimnázium igazgatója hétfőn este kezdte meg a pár hétre terjedő szabadságát. Távolléte alatt dr. *Fodor* Gyula tanár látja el az igazgatói teendőket.

A miniszter köszönete. A vall. és közokt. miniszter Ó méltósága a püspök urnak, ki a fekésházai róm. kath. iskola felépítésére 4000 (négyezer), az osztrói róm. kath. iskolának 220 (kétszázhusz), a tibai róm. kath. iskolának 3000 (háromezer) koronát adományozott, köszönetét nyilvánította.

A szobranci választás. *Köröskényi* Elek képviselő halála folytán megüresedett szobranci kerületben a múlt héten volt a képviselő választás. *Sztáray* Sándor gróf és *Csuhá* István állottak egymással szemben szabadelvű programmal. Mindkettő kedvelt egyén a megyében. A küzdelem rendkívül erős volt, a győzelem az utolsó pillanatig nem volt biztos. Késő este ért véget a szavazás. *Sztáray* csak 57 szavazattal győzött. *Reá* 1178, *Csuhára* 1121 szavazat esett.

Esküdtbírói elnökök. A debreczeni kir. ítélőtábla elnöke a szatmári kir. törvényszéknél szervezett esküdtbírói elnökvé az 1902-ik év további folyamára dr. *Papolczy* Gyula kir. ítélőtáblai czimmal és jelleggel felruházott kir. törvényszéki bírót, az esküdtbírói elnökvének helyettesévé pedig ugyanazon időtartamra dr. *Dezső* Kálmán kir. törvényszéki bírót jelölte ki.

Egyházmegyei hír. *Vanyek* Ferencz csekei plébános megbízott a fehérgyarmati kerület esperesi teendőinek vezetésével. — *Holzmann* Béla segédlelkész ideiglenesen fehérgyarmati lelkésznek nevezetett ki.

Előléptetés. Az igazságügyminiszter *Kölcsy* János helybeli kir. törvényszéki bírót 1902. júl. 1-től kezdődőleg a VI. fiz. fokozat 4400 koronás fokozatába előléptette.

Ezüstmise. *Adamkovics* Jenő, nagybereznai plébános e hó 22-én érte meg áldozópapságának 25 éves fordulóját. A közszerepben álló lelkészt nagy óvátókban részesítették e nevezetes alkalomból hívei. A templom, hol ezüstmisét mondta, zsuffolásig megtelt közönséggel, mely részt kívánt venni szeretett papjának örömeiben. Szentmise után az uri férfi és hölgy közönség a plébániára ment, hol testületileg üdvözölték. *Szomráky* István ügyvéd vezetése alatt megjelent az olvasókör küldöttsége is, kifejezte tiszteletét. Délben 40 terítékű ebéd volt, hol szép tószokban köszöntötték a jubiláns házigazdát.

Kinevezés. *Kiss* Gábor sátoraljaujhelyi pénzügyigazgatósági fogalmazó, aki városunkba való születésű és a városnál mint számtiszt több ideig volt szolgálatban, a nyíregyházi kir. pénzügyigazgatósághoz segédtitkárnak nevezetett ki.

Változás a nagykárolyi főgymnasium tanári karában. A kegyes tanító rend budapesti rendkormányza legközelebb megejtett „mutatio“-jával a nagykárolyi főgymnasiumnak több jeles tagját helyezte át más intézetekhez. Az áthelyezettek között vannak *Csóti* Márk, *Holzinger* Imre, *Kummergruber* Emil, *Majoros* Béla, *Rózsa* István, *Tietz* Sándor tanár urak. El se tudjuk képzelni, hogy mi esoda paedagogiai érdekek kívánták meg ezt a tömeges áthelyezést, s hogy annyi jeles tanár távozását az ujjak miképen fogják — mint a viszonyokkal teljesen ismeretlenek — egyelőre pótolni, azt azonban tudjuk, hogy egyik-másik a nagykárolyi társadalommal összeforrt jeles tanárnak a távozása nagy veszteséget jelent az ottani társadalomra. Így nagy veszteség a nagykárolyi irodalmi és társadalmi körökre a társadalmi előkelő és lelkes tevékenység oly jeles harcosának a távozása mint *Csóti* Márk, ki kilenc éves működése alatt úgy is mint jeles tanár, úgyis mint a társadalmi intézmények elsőrendű bajnoka közbecsülést vívott ki a maga számára nemcsak a nagykárolyi, de a szatmárvármegyei társadalom széles rétegeinél. Lehet különben, hogy ép az az oka elhelyeztetésének, hogy a közbecsülés talajában szokatlanul nagyra nőtt, bátor, az igazságért harcra szálló, szókimondó ember volt még a tanügyi felsőbbbséggel szemben is, s az ifjúságot ideálisan szerette, annak érdekeiért mindenkor kész volt sikra szállani. A megtörtént sajnálatos tényssel szemben nekünk nincs egyéb kötelességünk, mint megemlékezni az ő bokros érdemeiről. Mint a nagykárolyi Kölcsey egyesület irodalmi szakosztályának elnöke oly tevékenységet, fáradhatlan buzgalmat fejtett ki, olyan gazdag programu estélyeket rendezett, hogy azok zsufolva voltak intelligens hallgatókkal, s a társadalmi összefüggéseknek soká emlékeztetése kiválóságait fogják képezni. Egy élvezetes estély megteremtése érdekében kért, könyörgött, jött-ment, nem ismert fáradságot s a havonként rendezett estélyek az egyesület javára anyagi hasznot is hoztak. A nagykárolyi dalárdának intéző alelnöke volt, a főgymnáziumi önképző körnek öt éven át elnöke, a róm. kath. iskolaszékek választott jegyzője, a szatmárvármegyei tanári karnak választmányi tagja volt. Mint szatmárvármegyének a nagykárolyi kerületből választott bizottsági tagja élénken résztvett a törvényhatósági közgyűléseken, sőt mint politikai egyén is tekintélyes szerepet vitt, amennyiben a nagykárolyi kerület függetlenségi pártjának díszes alelnöki tisztét töltötte be. Alig volt még Nagy-Károlyban

piarista, akit ismerve sokoldalú tehetségét és kiválóságát, lankadatlan ügyszeretetét s pihenést nem ismerő buzgalmat, a társadalmi köröknek annyi különböző rétege igyekezett volna a maga részére nemcsak megszerezni, de saját körében intőző helyre állítani, s aki a bizalmat ideális lelkesedéséről vezérelve, hasznos munkássággal igyekezett meghálálni és pedig oly mérvben és oly sikerrel, hogy vele szemben a való elismerés ama népszerűségben jutott kifejezésre, amely öt osztálatlanul környezi, s ama fájdalomban nyilvánul, melyet az egész társadalom érez a maga tehetetlenségében elvesztése felett. Vezérelje őt a nemesen teljesített munka felemelő tudata új otthonába jó egészséggel, ifjú hévvel, fáradhatlan tetterővel, hogy ott is ugy szeressék és becsüljék mint itt azok, akik hálásan fognak rá visszaemlékezni még sokáig.

Gyászhir. Részvétellel vettük a köv. gyászjelentést: Alulírottak a maguk, valamint a rokonság nevében is a legmélyebb fájdalommal tudatják a forrón szeretett jó anyának, anyósának, nagyanyának és testvérnek, illetve rokonnak özv. *Riesenberger Alajosné* szül. *gyöngyösi Farkas Ilonának* folyó évi július hó 28-án reggel 1/2 3 órakor életének 67-ik évében rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. A boldogultnak hült tetemei folyó hó 29-én délután 5 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint nyugalomra tétetni; az engesztelő szentmise-áldozat pedig ugyanazon napon délelőtt 8 órakor fog az Egek Urának bemutatni. Legyen áldott emléke! Felsőbbányán, 1902. július 28. *Farkas* (Riesenberger) Jenő, *Kende* Dánielné szül. *Riesenberger* Ilona, Dr. *Csasz* Károlyné szül. *Riesenberger* Gabriella gyermekei. *Farkas* Jenőné szül. *Merza* Gizella menyje. *Kende* Dániel, Dr. *Csasz* Károly vejei. *Farkas* Jenőke, *Farkas* Gizike, *Kende* Erzsike, *Kende* Irén, *Csasz* Károlyka, *Csasz* Gabriella, *Csasz* Zoltán, *Csasz* Gyula unokái. Özv. *Liz* Istvánné, szül. gy. *Farkas* Szidónia, gy. *Farkas* Sándor, özv. *Koos* Józsefné szül. gy. *Farkas* Angéla testvérei.

Új pénztáros. Az ecsedi láp lecsapoló társulat az elhunyt *Bernáth* István helyére *Fogorassy* Károly mérnököt választotta meg pénztárosának.

A tisztikar becsülete. Ismeretesek azok a támadások, melyeket a *Magyarország* és a *Független Magyarország* intéztek Szatmárvármegye közigazgatási tisztikara ellen. Mi az igazságnak megfelelően akkor nyomban megadtuk a feleletet, méltatlannak jelentvén ki a tisztikar meghurcolását. Most foglalkozott ez ügygel a vármegyei közgyűlés. A tisztikar miniszteri vizsgálatot kért, hogy megfelelő czáfolatot adhasson a támadásokra, az állandó választmány is elfogadta ez álláspontot s ily értelemben terjesztette a közgyűlés elé javaslatát. Ezzel szemben *Böszörményi* Sándor orsz. képviselő ellenindítványt nyújtott be. Ő nem tartja szükségesnek a vizsgálat kérését, hiszen két évvel ezelőtt volt ilyen vizsgálat, és semmit sem sikerült kiderítenie. Azt az indítványt tette, hogy a vármegye indignációval utasítsa vissza a támadásokat, az alispánnak és az összes tisztviselői karnak szavazzon bizalmat, erről a belügyminisztert, és az ország összes törvényhatóságait értesítse. Hosszas és heves vita után ez az indítvány fogadtatott el. A tisztikar, amint a tárgyalás kezdetét vette, kivonult a gyűlésteremből és csak azután tért vissza, midőn az ügy elintézését nyert. Az alispán köszönetet mondott a közgyűlés bi-

zalmáért és kijelentette, hogy erre a bizalomra úgy ő mint a tisztikar büszkének lesznek a jövőben is és igyekezni fognak kiérdemelni.

Gyászír. Özv. Orosz Györgyné, szül. kövesligeti Szilágyi Mária életének 76-ik évében e hó 24-én este 1/4 11 órakor végelgyengülés következtében Avas-Felsőfaluban elhunyt. Földi részzeit e hó 27-én délután 3 órakor helyezték örök nyugalomra. — *Schlachter* Nikolin irgalmas nővér életének 27-ik fogadalmának 4-ik évében e hó 26-án reggeli 7 1/2 órakor a paulai sz. Vinczéről nevezett irgalmas nővérek helybeli anyaházában meghalt. Földi részzeit e hó 27-én délután 4 órakor helyezték örök nyugalomra. — Kézdí esomortányi özv. *Mike* Gyuláné, szül. csikszentgyörgyi, bánkfalvi *Füstös* Amália e hó 25-én esteli 9 órakor életének 62-ik évében Felsőbányán elhunyt. Hült tetemei e hó 27-én délután 5 órakor tétettek örök nyugalomra.

Orvosi kinevezés. Báró *Feilitzsch* Berthold Szabolcs vármegye főispánja a nyiregyházi Erzsébet kórháznál megüresedett orvososi állásra dr. *Keresztes* Árpád gyakorló orvost nevezte ki.

Igazságügyi kinevezés. Az igazságügy-miniszter *Merza* Dezső helybeli kir. tszéki betétszerkesztő szakdíjnokot nagysomkúti járásbíróvá irnokká nevezte ki.

Hymen. *Kereskedő* László, a kir. kath. főgymnásiumnak fiatal tanára örök hűséget esküdött *Haller* Ottó birtokos leányának, *Izabella* kisasszonynak. — *Jaczkovics* Béla, Gilvácson állomásozó m. k. államvasuti tiszt szombaton d. u. 6 órakor fogad örök hűséget bájos arájának, *Gyene* Magda kisasszonynak. *Gyene* Bertalan nyug. körjegyző s tatár-falvi fő birtokos leányának.

Áthelyezett tanítónő. A vall. és közokt. miniszter *Fenmesz* Margit berendi állami elemi iskolai tanítónőt a kapnikbányai állami elemi iskolához helyezte át.

A trónörökös vadászterülete. Ferencz Ferdinánd trónörökös, Máramarosban kibérelte a kincstártól a taracvizi Bruszturától Királymezőig húzódó vadban dú vadászterületet. A királyi harczeg már az idei őszi vadásztársaival meglátogatja Máramarost és vadászatot rendez.

Kinevezés. A kassai kir. ítélőtábla elnöke ifj. *Tiefenthaler* József végzett joghallgatót, ki a szatmári kir. kath. főgymn. növendéke volt, a kassai kir. ítélőtábla kerületébe díjtalan joggyakornoknak, — a debreczeni kir. ítélőtábla elnöke *Bod* Kálmán debreczeni lakos végzett joghallgatót a debreczeni kir. ítélőtábla kerületébe joggyakornoknak nevezte ki.

Egy sérelmes miniszteri rendelet. Van a miniszternek egy rendelete, a mely az elutasító kísérőinek megtiltja a várótermekbe való belépést, illetőleg azt csak úgy enged meg, ha a kísérők is jegyet váltanak. Anélkül, hogy ennek a rendeletnek — a melyhez különben nagyon sok szó fér — kritikái taglalásba bocsátkoznánk, csak azt kívánjuk konstatálni, hogy a minisztert ezen rendelet kibocsátásánál kettős intentió vezérelte; az egyik az, hogy kétes existenciák, zsebvágók, sipisek ne kerülhessenek könnyen a várótermekbe, a másik pedig az, hogy ebben a mi demokratikus országunkban az arisztokrácia közé valahogy a plebs oda ne keveredjék. Dacára, hogy ez a sérelmes miniszteri rendelet évek óta érvényben van, nagyon ritka kelyen hajtják azt végre éppen sérelmes voltánál fogva, s a hol végrehajtják is,

a közönség jogainak teljes épségben tartása mellett nagyon tapintatosan cselekszik azt. Több felmerült esetből kifolyólag arról győződünk meg, hogy a mi állomásunkon ennek a rendeletnek a végrehajtásánál nem járnak el a kellő tapintatossággal s a rendeletet betűszerinti értelemben hajtják végre, holott annak a végrehajtását bizonyára maga a miniszter sem óhajtja így. Tudomásunk van róla, hogy a sajtó jogos felszólalása következtében ennek a rendeletnek a végrehajtását egyszersmindenkora felfüggesztették. Mi is felemeljük azért tiltakozó szavunkat s bizalommal kérjük az állomásfőnökséget, hogy ennek a rendeletnek a végrehajtásánál nagyobb körültekintéssel járjon el a jövőben, hogy ne legyen városunk intelligens közönsége lépten-nyomon kitéve műveletlen portások és ajtónállók ostoba és durva zaklatásainak.

4. Konferencia. *Bús* Jakab, jezsuita páter, ez alkalommal birálatot tartott a szociálisták tana felett és beszédjének első részében a természetjog elveiből kiindulva kimutatta a tan elméleti hamisságait, a második részben pedig konkrét esetek felsorolásával feltüntette a tan gyakorlati kivihetlenségét. — A természet jogot ad kinek-kinek, hogy önmaga gondoskedjék úgy az egyéni, mint a családi boldogulás állandó alapjáról. Tehát a szociálista a természetjog lábba tiprja és az egyéni érték eltörpítője, ha minden egyes ember felé bábának vagy legalább is gyámnak odateszi a jövőendő kommunisztikus államot. Azonkívül ha igaz volna, hogy kizárólag a munka képezi a megélhetés jogcímét, hát akkor a kisdedeket dobjuk-e a Nilusba, a nyomorékokat taszitsuk-e a mélybe Tarpeji sziklájáról, az elhagyottakat hagyjuk-e éhen vészni, a betegeket vessük-e ki a szociális állam területéről? Vagy honnan veszi majd az az állam az emberbaráti érzelmeket, mikor tagadja azok végső forrását, Istent, még a legserényebb emberben sem lát isteni képmást, hanem lélek nélkül való magasabb rendű állatot és pusztuló anyag-halmazt? Továbbá honnét szerez majd a munka gyümölcseit kiosztó hivatalnokseregének elkülsmerettségét, mely olyan Isten nélkül, mint az emberi test szív nélkül? Az alsóbbrendű munkák végzésére majd ki fog s miért fog vállalkozni? Honnét szedi majd az az állam a tekintélyt, melylyel parancsoljon? Ha pedig alsóbbrendű munkára nagyobb jutalmat tűz ki, akkor az utczaseprőnek több fizetés kell, mint a polgármesternek. Hasztalan hivatkozik a szociálista az első keresztények és a jelen szerzetesek vagyonszűrségére, mert eme kétféle vagyonszűrség Krisztus hit- és erkölcsstanán épült s csakis azon állhat fenn; de a szociálistának nem kell Krisztus Jézus. Szóval a szociálista tan tele van elméleti ellenmondásokkal és logikai képtelenségekkel, lázadás a józan ész és a természetjog ellen. — A második állítást, mely szerint a szociálisták tana gyakorlatilag kivihetetlen, az előadó tényekkel igazolja. Amerikában, a merész vállalatok hazájában mintegy száz kísérletet tettek a javak bizonyos csoportjának szociálista teória szerinti való kezelésével és alig élte meg egy két vállalat az első évfordulót. — Meglepően szép volt a párhuzam, illetve az ellentét kifejtése a liberalizmus és szocializmus között; míg amaz ha másként nem, hát az ártatlanok véreinek kiontásával keresztülvihető, addig a szocializmus soha. A pátert előadás végén megéljenezték. Vajha Szatmár szociálistái belátnák téves eszmáik kivihetlenségét, a

keresztény szocializmus zászlója alá szeretlenek!

A rónaszéki templom. Rónaszéken az amagy is igen szép plebánia-templomot az egyház kegyurasága, a királyi sóbányakincstár most kifesteti, s a festési munkálatok már meg is kezdődtek. A festés, mely a kincstár áldozatkészségét dicséri, miután jó kezekre van bízva, remélhetőleg pompásul fog sikerülni, és így a templom még méltóbban fogja viselni Isten házának nevét.

Áthelyezett tanítók. A vall. és közokt. miniszter *Lenkei* Győző nagybocksói állami el. iskolai tanítót, a szatmári kir. kath. tanítóképző intézetnek volt növendékét és *Szirkó* László tissovai tanítót kölcsönösen áthelyezte.

Tanítók zarándokutja. A kath. tanítók országos tanügyi tanácsa még ez év tavaszán elhatározta, hogy *Ő* szentsége jubileuma alkalmából a jövő iskolai év első felében zarándokmenetet szervez Rómába. A rendezőség élén dr. *Steinberger* Ferencz nagyváradi, dr. *Walter* Gyula esztergomi kanonokok és *Ember* Károly, a tanács világi elnöke állanak. A szervezkedés már erősen folyik. Rómában be is van jelentve a zarándokut.

Nagy jégverés. Szinyérváralján a jég nagy kárt tett a szőlőben, a termésnek is tönkrevverte egy harmadrészét, a Zuglóban a fákat is rendkívül megrongálta.

Kéménytüz volt tegnap reggel fél kilencz tájban a Vécsey-háznál. Nagyobb baj nem történt. A gyorsan kivonult tűzoltók hamar elfojtották.

A Szamos áldozata. Minden esztendőben fordul elő egy néhány eset, hogy könnyelmű fürdőzők a hullámsírba temetik életüket. Dacára a gyakori látványnak, sem a közönség nem okul, sem a hatóság részéről nem látunk erélyesebb fellépést, hogy a szabadban való felügyelet nélküli fürdés meggátoltassék. Mióta sürgetik a helyi lapok egy ingyenes népfürdő felállítását. Ez elejét venné minden bajnak. Vasárnap délután *Oláh* Mihály fodrász 15 éves inasa *Kovács* Demeter fult bele a vasuti hidnál a Szamosba. Feje felett azonnal összeesapott az ár, s ott lelta halálát. Hullája eltűnt, akkor nem is tudták kifogni.

Meghívó. A Szatmárnémeti iparos ifjak köre 1902. évi augusztus hó 3-án saját otthona kerthelyiségében (Rákóczi-utca) jótékonycélú zártkörű nyári táncvigalmat rendez, melyre a t. közönséget ez uton is tisztelettel meghívja a rendezőség. Belépti díj: személyenkint 1 korona 20 fillér, család-jegy 3 korona. Kezdeté este 8 órakor. Felülfizetések — tekintettel a jótékonycélra — köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Az estélyen megjelent közönségnek kellemes szórakoztatásáról a rendezőség gondoskodik.

A fegyvergyakorlatok megrövidítése. *Féjerváry* Géza báró honvédelmi miniszter üdvös rendeletet adott ki a minap. Elrendelte ugyanis, hogy a honvédség idej augusztusi fegyvergyakorlata harmincöt nap helyett csak huszonegy napig tartson. Erre a rendeletre a nagy hőségen kívül főleg az birta a honvédelmi minisztert, hogy harmincöt nap alatt a bevonult iparos segédek és mezőgazdasági munkások nagyrészt elvesztik állásukat, a míg három hétig (huszonegy napig) a munkaadók föntartják a helyüket.

Felhívjuk a birtokos-osztály figyelmét Neuschloss Testvérek szatmári czégnak lapunk mai számában közölt hirdetésére. A czég megbízhatósága folytán ajánljuk gaz-

dáinknak, hogy ezen kedvezményes kölcsönt vegyék igénybe.

A kath. legényegyesület folyó évi július hó 6-án tartott nyári táncmultságán felüli fizettek: Hehelein Károly és Pemp Antal 9—9 koronát, Demkő János 10 koronát, Morgenthal Antalné, Kikeli Sándor, Kertészffy Gábor, Molnár Mihály, Tankóczy Gyula, özv. Markovics Áronné 2—2 koronát, Birinyi József 1 kor. 60 fillért, Zahoránszky István, Ruprecht Sándor, Makóczy Géza, Halubán Jánosné, Botyán Antal, dr. Kovács Gyula, Milián László, Tereh Lajosné, Jelenik Sándorné, Simon István, Juhász János 1—1 koronát, Bodnár József 40 fillért, N. N. 20 fillért, N. N. 10 fillért, Groza József torta árverezéséből befolyt 4 kor. 20 fillért. Fogadják a nemes szívű felülfizetők az egyesület hálás köszönését.

Szent Istvánnapi vasuti jegyek. Az államvasutak igazgatóságától a következő értesítést kaptuk: A magyar kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint Szent-István ünnepnap alkalmából a magy. kir. államvasutak, valamint a Kassa Oderbergi vasut magyar vonalainak összes állomásairól — az üzemünkben álló helyi érdekű vasutak állomásainak és a szomszédos forgalomnak kizárásával mind a három kocsiosztályra nézve úgy a gyors-, mint a személyvonatokon Budapestre mérsékelt áru menetéri jegyek adatnak ki. Ezen jegyek folyó évi agusztus hó 16—20. napjain — ez utóbbi napon csak a reggeli órákban — valamennyi személyszállító vonathoz (expressz vonatok kivételével) fognak kiadani. A menetéri jegyek 5 napig érvényesek oly módon, hogy a kiadás napját első napnak számítva, a visszautazást legkésőbb az 5 napon éjjel előtt meg kell kezdeni, megjegyezvén azonban, hogy a visszautazás legkorábban csak augusztus hó 20-án délután történhetik, korábbi visszautazásra a jegyek érvénytelenek. Utmegszakításnak sem menet, sem jövetkor nincs helye. Gyermekekre külön kedvezmény nem engedélyeztetik.

Az élő halottakról. Szomorú miniszteri rendelet érkezett le a hatóságokhoz. Arról van benne szó, hogy a vidékről mindinkább fölszaporodik s mind sürgösebbekké lesznek az országos tébolydába való fölvétel iránti kérvények. Ezek elintézéséül a belügyminiszter leiratában arról értesíti a hatóságokat, hogy az országos tébolyda túlszűfolttsága miatt elmebetegüket a lehetőség szerint a közkórházakban helyezték el, csak közveszélyes örutleteket szállítsanak föl, illetve csak oly esetben intézkedjenek a fölszállítás iránt, ha a kórház viszonyai a berendezés hiányossága miatt az elmebetegek elhelyezését lehetetlenné teszik.

Egy előkelő családból való, középkorú, szerény igényű hölgy, ki a háztartás minden ágában jártassággal bír, uri családnál, vagy idősebb pap házában, mint házvezetőnő foglalkozást keres. Cím a kiadóhivatalban.

Terményárak.

Termény métermázsánként	Szatmáron	
	frt.	kr.
T. buza ó	7 90	8 20
l' buza uj	6 20	6 30
Kétszeres	6 20	6 60
Rózsa	6 10	6 20
Árpa	5 —	5 10
Zab	6 40	6 50
Tengeri	6 20	6 25
Kása	8 —	8 20
Fehér paszuly	5 10	—
Tarka	4 50	—
Szilva	—	—
„ füstölt	—	—
Repeze	1 20	1 90
Krumpli zsákja	—	—

LAPUNK KIADÓHIVATALA UTJÁN MEGRENDELHETŐ
CSEKÉLY HAVI RÉSZLETFIZETÉS MELLETT.

Franklin társulat kiadása.

Magyar remekírók

A magyar irodalom főbb művei.

A magyar nemzeti irodalom kincsesházát képezi a Magyar Remekírók 55 kötete, melyben benn van az összes magyar klasszikusok minden maradandó alkotása. — A magyar klasszikusoknak ez első és egyetlen egyöntetű összkiadásának ára 55 kötetben, diszes vászonkötésben **220** korona.

Csakis a Franklin-féle MAGYAR REMEKÍRŐK gyűjteményében található a magyar klasszikusok összességét, mivel Arany János, Arany László, Bajza József, Czuczor Gergely, Garai János, Kemény Zsigmond, Szigligeti Ede, Tompa Mihály, Vörösmarty Mihály, Vajda János műveinek kiadási joga a Franklin Társulat kizárólagos tulajdonát képezi és azokat más kiadó ki nem nyomathatja.

MINDEN REMEKÍRŐ MUNKÁIT EGY KIVÁLÓ MAGYAR ÍRÓ LÁTJA EL BEVEZETŐ MÉLTATÁSSAL ÉS ÉLETRAJZZAL.

KEDVEZMÉNY

A MAGYAR REMEKÍRŐK
MEGRENDELŐINEK.

Shakperes összes színműveinek új 6 kötetes kiadását, melynek boltára, a Magyar Remekírók-éval azonos diszes kötésben, 30 korona, i Magyar Remekírók megrendelői 20 koronáért kapják. Ez az egyedüli teljes magyar Shakspeare, Petőfi, Arany, Vörösmarty stb. fordításában s mint ilyen, méltó kiegészítője a Magyar Remekírók-nak.

Ezeket kívül benn lesz a MAGYAR REMEKÍRŐK könyvtárában: Balassa Bálint, Berzseny Dániel, Csiky Gergely, Csokonai Vitéz Mihály, Deák Ferencz, Eötvös József br, Fazekas Mihály, Gyöngyössi István, Gvadányi József, Kármán József, Kazinczy F, Kisfaludy Károly, Kisfaludy Sándor, Kölcsey Ferencz, Kossuth Lajos, Madách Imre, Mikes Kelemen, Pázmány Péter, Petőfi Sándor, Reviczky Gyula, Széchenyi István, gr; Teleki László gr, Zrinyi Miklós, Népies Lyra, Népballadák, Kuruczköltészet

RENDELŐ-LAP.

A Heti Szemle kiadóhivatala utján ezennel megrendelem a Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytárs.-tól Budapest, VIII., Üllői-ut 18.

a) A „Magyar Remekírók” 55 kötetben 220 kor.-ért, fizetendő sorozatonként 20 kor. utánvétellel.
b) A „Magyar Remekírók” és Shakspeare műveit 240 koronáért, fizetendő sorozatonként 20 kor. utánvétellel. c) A „Magyar Remekírók” és Shakspeare műveit 240 koronáért, fizetendő 4 ko-

ronás havi részletekben. d) A „Magyar Remekírók” Shakspeare nélkül 220 koronáért, fizetendő 3 koronás havi részletekben.

A gyűjtemény első sorozata megjelent, félévönként jelenik meg egy-egy 5 kötetes sorozat.

A részletek az első szállítástól kezdődőleg mind a hó 1-én Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság pénztáránál Budapesten fizetendő mindaddig, míg a mű teljes vételára kiengedélyezett. A részletek benn tartása esetén a folytatátlagos kötetek a részletek pótlásáig visszatartatnak; a lejárt s le nem fizetett részleteket a Társaságnak jogában áll, a pórtóköltéség hozzászámítása mellett, postai megbízással beszedni. A részletek elmulasztása esetében a részletfizetési kedvezmény megszűnik és az egész mű vételára esedékessé válik. A vételár első részlete az első szállításkor utánvétellel.

Lakhely és kelet: .....

Név és állás: .....

Olvasható aláírást kérünk.

Tóth Albert

KÉPFESTÉSZETI SZOBRÁSZATI, OLTÁR ÉPÍTÉSI ÉS
ARANYOZÓ MŰTERME

☞ SZATMÁRON, ☞

Készíték oltárokat, szószékeket szentsírokat Lurdesi barlangokat és aekonosztásokat. Régi oltárok aranyozását *kitisztítom* és *kijavítom*. Továbbá műtermemben készíték szent **szobrokat** mindenféle nagyságban és kivitelben u. m. *fából műköből és gypszből*. Festek oltárképeket, *templommenyezetet, sátczió és zászló képeket* művészies kivitelben. Festek mindenféle felekezeti templomokat. Továbbá *termeket, épületeket, szobákat*, elvállalok mindennemű *mázoló munkát, tapetazást, czimer és czéggfestést, czéggírást* mindenféle aranyozást *üveg, czég, tábla festését* és tükkörfényű *aranyozását*, aranyozását a legjutányosabb árakban.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

A munka megtekintésénél utiköltéséget nem számítok fel.

Legnagyobb raktár

teljesen felszerelt *szüretelési* és pinczegazdászati eszközökben. Gyári áron szállít kitűnő szerkezetű

„Mabille” rendszerű borsajtókat,

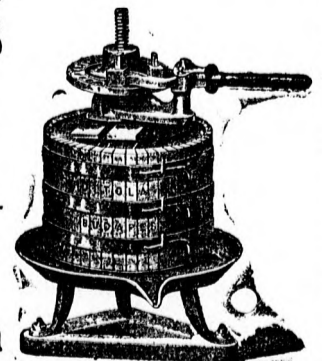
mely rendkívül csekély erőszükséglet mellett meglepő eredményt képes felmutatni. Magas nyomású és folyton működő *sajtókat*, munkaképesség 12 óra alatt 15.000 klogram szőlő.

Legjobb szerkezetű szőlőzuzók, gyümölcsajtók, borszivattyu, erjesztő edények.

Nagy választék a legfinomabb *szőlőszedő* és *válogató ollókban*.

SCHOTTOLA ERNŐNÉL,
Budapesten, szőlő és pinczegazdászati osztálya
VI. Andrassy ut 2.

☞ Árjegyzék és ismertetések ingyen és bérmentve! ☞

Ingyen és bérmentve

kap mindenki egy kézi könyvet, miáltal mindenki azon helyzetbe jön, hogy hideg uton

Essenciámmal,

a legjobb és kis mennyiségben is liqueur és rumot magának előálíthat.

Watterich A.

Budapest VII. Dohány-utca 5
Alapított 1869. Alapított 1869
Jutalmazva 8 éremmel és hitelt érd
okmányokkal.

Értesítés.

A szatmáregyházmegyei alapítványi pénztárból a jövőben adandó 2000 koronás és ezen összeget meghaladó kölcsönök kamata

6 % -ra

lett leszállítva.

A gondnokság.

ÜZLET KIADÁS.

Radetzky Károly 33 éven át legjobb hírnévnek örvendő nagymajtényi vegyes kereskedése f. é. **szepember 1-re** családi körülmények miatt

kiadó.

N. Majtény (Szatmár m.)

Özv. Radetzky Károlyné.

Tüzifa-eladás.

2 éves vágásu
első rendü

hasáb bükk és gyertyán

vegyesen, köbméterje

6 korona

1 kis kocsi (10 köbméter) vételnél 57

korona 50 fillér,

1 nagy kocsi (20 köbméter) vételnél

115 korona.

házhoz szállítva.

Legkevesebb 2 köbméter szállítható.

Megrendelhető a Szatmár-erdői h. é. vasut üzletkezelőségénél, Szatmár, Deáktér 24 sz. (Takarék-pénztári épület).

Árjegyzék.

BÖLÖNYI LÁSZLÓ

MÉSZÁROS és HENTES, FRISS és FÜSTÖLT HUSNEMŰEK ÜZLETÉBŐL
Szatmár, Széchenyi-utca sarkán.

Helybell
megrendelések
hazaszállítva.

Az árak változás esetén kötelezettség nélkül készpénz, vagy utánvétellel értendők.

5 kilós postarendelmény pontosan eszközöltetik.

Friss husok.		Füstölt áruk.	
1 ko.	frt. kr.	1 ko.	frt. kr.
I. Marha hus	52	debreczeni páros	80
" Sertés	52	Lengyel kolbász	76
" Borju	56	Sonka kolbász	80
" Bárány	—	krakói	80
" Juh	—	Krinolin	80
" Friss hajú olvasztani	56	Parizer	80
" " szalona	52	Máj sajt	80
" " bőr nélkü	56	Disznófej sajt	64
" Friss kolbász bors	100	pár Virsli tormás	4
" fok. czitr.	60	pár frankfurti	8
" Friss zsír	68	100 drb. Salvaladé	4
Kolbász áruk.		Füstölt áruk.	
1 ko. Szalámi	180	1 ko. Sonka páczolt	1
" " füst. magyar kolb.	80		
		1 ko. Sonka csont nélkül	1
		" " " kifőve	2
		" Császár hus bőrrel	80
		" Karaj bőr nélkül	80
		" Lapoczka és oldal	64
		1 ko. Páczolt nyelv	1
		1 drb. Sertés nyelv	20
		1 ko. Tepertő	60
		Szalonák.	
		100 ko. Fehér szalona	56
		1 ko. Paprikás stráf	72
		" Kolozvári szelet	80
		" Füstölt szalona	64

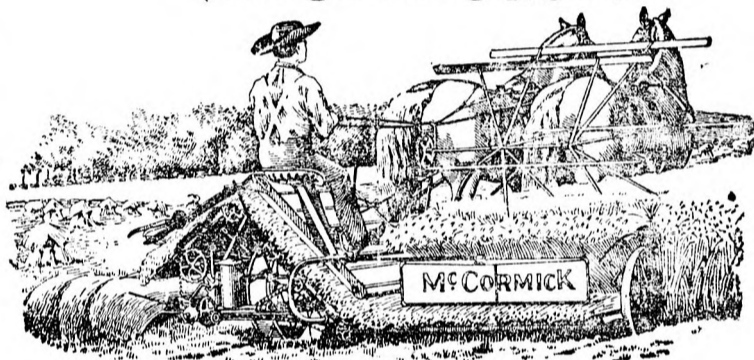
Tisztelettel

BÖLÖNYI LÁSZLÓ

Mc Cormick Harvesting Machine-Company.

(Chicagói aratógépgyár.)

GRAND PRIX.

PARIS 1900-ban.

Kévekető aratógép,
Fűkaszalógép,
Köszörükészülék

„Daisy“ marokrakó aratógép,
Széna gyűjtő gereblye és
Kéveketőfonal

gyártmányai.

Ne vásároljon, míg gépeinket nem látta és nem kérdezte!

Olesó tartalékrészek óriási raktára. Tessék mintakönyvet kérni!

WILIAM J. STILLMAN
igazgató.

Évi termelés:
362000 gép.

BUDAPEST,
V. kerület, Váci-ut 30. szám.

Képviselőnk: *Rooz Testvérek, Szatmárott.*

STANDARD

életbiztosító-társaság

Edinburgban, Angolhon. Alapított 1825-ben.

Magyarországi fiók: Budapest, IV. Kossuth Lajos-u 4. Standard-p.

Évi bevétel	31,800,000 kor.
Kiutalt nyereményrészek	170,000,000 "
Vagyon	249,000,000 "
Halálesetek folytán kifizetve	500,000,000 "

A „STANDARD“ kötvényeinek nevezetesebb előnyei: Kétségtelen biztonság. Alacsony díjak. Szabad világgötvények. A kötvények érvényben tartása díjmentesek elmulasztásánál. Tőkésítés és előre megállapított visszaváltási érték. Megtámadhatatlanság. Föltétlen fizetés öngyilkosság esetében egy évi fönálás után. — Szabad háboru biztosítás népfelkelők részére.

Díjtáblázatok kívánatra küldetnek.
Vezérügynök Schiff Mór Debreczen, Bankpalota.

Főügynökség:

ZOMMER KÁROLY urnál, SZATMÁRON.

Deák-tér 6. sz. (André-ház.)

Nyilttér. *)

MATTONI FÉLE
BUDAI
KESERŰVIZ

legjobb hajtszer.

Kapható:

minden gyógyszerárban és
fűszerkereskedésben.

*) E rovat alatt közölte nem felelős a Szerk

és szájjviz.

Fogorvosi műtermem

(Hám-János-utca 1. sz. a színház
mellett) újra rendezve, készítik: egyes
fogakat, teljes fogsorokat kaucsuk és
arany foglalványon.

!!! Kivánatra szájjpad nélkül !!!

Porcellán, arany, platin és ce-
ment tömést,

arany fogkoronákat.

Foghuzás a legujabban feltalált
szerekkel teljesen fájdalom nélkül.
Rendelek d. e. 8 órától d. u. 5-ig.

Albisi **Bakcsy Domokos,**
orvos-fogorvos.

és szájjviz.

!! Kitűnő !!

Szamárhurut, köhögés,
rekedtség, elnyálkásodás
stb. ellen legjobb és **minden ver-**
senyt kizár a Tamásy-féle

növény-cukorka,

mely kapható: nálam, mint készi-
tőnél, továbbá Unger Ulmann és
Bossin József urak gyógyszerár-
ban, Mertz István, Lövinger József,
Szücs József, Roóz Mihály, Molnár
Mihály és Kálmán Mór (Németi)
urak fűszerüzletében.

1 doboz ára 20 kr.

A „HONVÉD“-hez

czimzett söresarnokban a legjobb

Kőbányai udvari ser

poharanként **10 kr.** és egy nagyon
jó minőségű

márcziusi ser

poharanként **6 kr.** egy korsó **10 kr**
jó és olcsó villás reggeli kapható.

PÁSKUJ IMRE

Szepességi gyepen fehérített
len-vásznak. damaszok asztal- és ágy-
neműek gyári árakban, vala-
mint szepes-iglói pamutvásznak
és sifonok. Erdélyi gyapjuszövetek
férfi öltözetekre, tavaszi,
nyári, őszi és téli női és férfi felöltőkre való kelmék.

HAZAI IPARCSARNOKA
SZATMÁRON.

Saját készítményű fehérneműim az
ezredéves országos kiállításon jeles
munka, versenyképesség és új iparág
fejlesztésért
milleniumi érmmel kitüntetve.

✂ Női, férfi, leány- és fiú-fehérneműek gyára. ✂

Nagy raktár a híres pécsi keztükéből, női derékfűzőkből (Miederekből),
nemez-kalapokból, sapkák, női muffok és gallérok, divatos nap- és esőernyők, nyakken-
dők, gallérok, kézelők stb.

Székelyföldi és bánáti hazi iparcikkék. Szőltés női és férfi mosókel,
mék, minden fajtájú **divatos női ruhakelmék**, reverendaanyagok
férfi és gyermek posztó-kalapok, kassai harisnyák, kötött keztük, budai és
székesfehérvári kétfestő és minden színű divatos csettonok, vollek, zefrek
és battistok; kalotaszegi „varrottások”, bánáti e. zékely kötények, függő-
nyők, ágy- és asztalterítők, kezdett munkák nagy választékban, szőnyegek, paplanok, pok-
róczok matrácok stb. stb.

Teljes menyasszonyi kelengyék

legszebb kivitelben a legrövidebb idő alatt készíttetnek.

Női és férfi ruhák és fehérneműek varratását vállalom.

Mintákat és árjegyzéket vidékre
bérmentve küldök.

Ruházati műterem a főtiszt. papság részére

a „vöröskereszt“-hez.

Kitüntetve:

Bécs, Páris, London, Madrid, Brüsszel, Bo-
logne, Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS

IV. Walteggasse I. Bécs. IV. Favoritenstrasse 28.

Ajánl

papi-, rend- és világi

RUHÁKAT;

havelokokat.

Biretumok, kollárék,

chemisettek, házi- és utisapkák, kapuciu-
mok, cingulusok nagy választékban. Vala-
mennyi készítmény a legjobb anyagból
tartós és diszes kivitelben **Szövetek méter**
számra is eladatnak.

EGYHÁZI SZEREK

végleges megrendelés után o l e s ó n szállíttatnak.

○○○ Árjegyzékek és szövetminták ingyen ésbérmentve. ○○○